

verbum audire, nec minimum incommodi ab his perpeti volunt. Multi tandem eos amore benefico non prosequuntur; quin contra, beneficia de necessitate salutis debita eis solvere recusant. O filii, audite Spiritum Sanctum, qui vos parricidas vocat, cum parentibus necessaria subtrahitis: *qui subtrahit aliquid a patre suo et a matre, et dicit hoc non esse peccatum, homicida est* (Prov. 28, 24). O filii, qui parentes, ut famulos alitis, quique eis debita officia non impenditis, audite Spiritum Sanctum ore sanctorum Patrum Concilii III Turonensis dicentem: *ad se pertinentes non alere et vegetare, impium est et Deo odibile*. O quot impii filii! o quot ingrati filii, qui patres induunt ut famulos, nutriunt ut canes! o quot inhumani filii, qui quidem parentes senes non jugulant, ut facere solebant populi quidem barbari, de quibus D. Hieronymus: erga illos tamen ita dire et crudeliter se habent, ut non eos vivere patiantur, sed continue mori cogant! O filii, si quid adhuc vobis humanitatis superest, parentes humiliter honorate, iis obedite, eos diligit. Hoc si præstetis, debita eis officia impenditis; et Deus debitam filiis parentes religiose colentibus mercedem in cælo vobis tribuet. Amen.

DOMINICA DECIMASEXTA POST PENTECOSTEN.

DE AMBITIONE.

*Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas
in primo loco* (Luc. 14, 8).

Ambitionis virus ubique se diffundit, per omnia officia et gradus discurrit; neque solum magnates, qui aulas regias sequuntur, verum et sacerdotes, qui Dei obsequio consecrantur: imo et claustrales qui monasteriorum septis clauduntur, toxicat, et veneno suo nonnunquam interimit: *ambitionis vitium*

singulos occupat. Pessimum illud vitium in cælum olim ascenderat, ubi fastu ambitioso deliquerunt angeli. A cælo in paradysum terrestrem descendit, ubi protoparentes ambitioso divinitatis similitudine appetiere: nunc totum per orbem diffusa est ambitio, quæ non solum in regum, principum et aliorum magnatum cordibus residet, verum et in clericorum, monachorumque sinu aliquando dormitat: ibi sub umbra recubat, et sub vilibus vestibus se fraudulenter occultat. O infelix seculum, in quo tam regulares, quam seculares primum locum ambiunt, ac altioribus dignitatibus inhiant! et quod pejus est, in quo tam mali et indigni, quam boni et digni ad eas studiosè anhelant: *ad dignitates*, inquit D. Eucherius Lugdunensis Antistes, *promiscue cum bonis mali ambitione conscendunt*. Ut tam subtili, tam exitioso, tamque universali malo occurramus viros ambitiosos nunc insectabimur. Ace.

Homo ambitiosus se prudentem credit, se justum arbitrat, seque felicem auspicatur. *Se prudentem*, alisque prudentiorem et sapienterem credit, et ideo iis præferri et præfeci cupit. *Se justum*, alisque sanctiorem arbitrat, et ideo iis præesse, et in virtutis exemplum proponi optat. *Se felicem* auspicatur, saltem si dignitates assequi possit, et ideo ad eas tanquam ad felicitatis suæ complementum adspirat et anhelat. Hæ sane sunt hominis ambitiosi cogitationes, qui tamen plurimum fallitur. *In eo* enim nulla est prudentia: aut si quædam in illo sit, non quidem hæc christiana et spiritualis, sed carnis et sanguinis prudentia est. *In eo* etiam si qua virtus et sanctitas, non vera et realis hæc est, sed ficta solum et apparens. *In eo* tandem si quæ sit felicitas, non solida et firma hæc est, at solum imaginaria et transitoria. Hæc omnia patebunt, cum probaverimus, virum ambitiosum non prudentem esse, sed stultum; non esse justum, sed malignum; non esse felicem, sed miserum et infelicem. Homo ambitiosus 1. stultus est; 2. malignus est; 3. infelix est.

I PARS.

Homo ambitiosus stultus est.

Omnis peccator stultus et rationis expers est: nam Deum suum, cui omnis debetur honor, criminibus suis offendit. At inter hos stultos, quorum infinitus est numerus, non ultimum locum tenet vir ambitiosus, qui cum se prudentem et sapientissimum arbitretur, revera tamen insipiens et stultus est, ac ita fatuus, ut 1. pondus dignitatum non sentiat; 2. terrenas celestibus dignitatibus præponat; 3. Deum præire contendat.

1. Plurima stultitiæ et fatuitatis suæ signa edit vir ambitiosus: inter quæ illud adnotavit Doctor mellifluus, quod dignitatum pondus non sentiat, ac semper magis et magis onerari appetat: *videmus illos qui jam proprios humeros cupite sarcinæ submiserunt, non solum non gemere tanquam sub onere, sed insuper appetere plus onerari* (ep. 42 ad Henr.). Ex mente D. Bernardi et omnium Doctorum, quodlibet beneficium, quelibet prælatura, et quævis dignitas est onus portandum ab illo qui eam exercet, totque onera portat, quot dignitates possidet: homo autem ambitiosus præ cordis duritia et animi stultitia hæc onera non sentit: et quo magis beneficiis et dignitatibus oneratur, eo magis iis onerari cupit. Cum habet unam præbendam, quam ob imperitiam suam vix portare valet, hoc onus suis humeris importabile deponere non satagit; potius alia et alia huic similia, imo et graviora sine numero et sine fine semper appetit. Cum evectus est ad aliquam dignitatem, vel ad aliquod beneficium curatum, cuius munia obire non valet, hoc pondere non se exonerat, aliud et aliud etiam gravius, idque sæpe per fas et nefas obtinere satagit. Non gemit sub onere beneficiorum et dignitatum, semper appetit plus onerari. O quam magna hæc est hominis ambitiosi stultitia! Nonne omnium iudicio stultissimus censeretur, qui grave onus, quo opprimeretur, nullatenus deponere vellet, atque iterum aliis

multis sarcinis, iisque longe gravioribus, onerari appeteret? Is quidem omnis expers rationis ac stultus judicaretur. Talis autem est hominis ambitiosi stultitia: cum enim aliqua gravatur dignitate jam satis humeris ejus importabili, tantum abest, ut illud onus deponat; quin aliis et aliis in infinitum onerari optat: *non gemit sub onere, sed insuper appetit plus onerari*. Ecce magnam hominis ambitiosi stultitiam; qui etiam stultus est, *quia magis parvas hujus mundi, quam magnas et æternas cæli dignitates ambit.*

2. Honores, deliciae, dignitates et omnia hujus mundi bona nihil pendenda sunt respectu cælestium et æternorum; et qui æternis terrena anteponit, mente captus est et insanus: *animus nullo modo sanus existimandus est, qui temporalibus æterna postpositi* (Aug. ep. 121 ad Probam). Talis autem est fatuitas et insaniam hominis ambitiosi, qui spretis inestimabilibus cæli dignitatibus, terrenis inhiat, istasque aliis longe præponit. Unde illum cæcum et stultum D. Bernardus merito nuncupat, dicens: *o cæca ambitio, magis imis, quam summis dignitatibus delectaris* (ep. 78). Certum est, quod sicut *in domo Dei mansiones multe sunt*, ita et in ea throni sunt multi, dignitatesque multæ et diversæ. Quisque in cælo honoratur juxta propria merita, et dignitate meritis suis conformi quisque præmiatur: minima tamen et ultima paradisi dignitas, regias, imperatorias et maximas quasque hujus sæculi dignitates in infinitum excedit, *tum* quia cæli dignitates constantes sunt et æternæ: *tum* quia omnis laboris, periculi et anxietatis sunt expertes: *tum* quia gaudium sine merore, quietem sine labore, consolationem sine afflictione conferunt, et hominem in statu felicitatis et beatitudinis æternæ constituunt. Hujus vero mundi dignitates sunt vanae, labiles, fluxæ, caducæ, ærumnosæ et ad innumera pericula, imo ad peccata multa, ac sæpe ad æternas miserias trahunt. Quis ergo non censeat stultum virum ambitiosum, qui, contemptis cæli dignitatibus, terrenas venatur, ad eas anhelat, iis inhiat, sollicite illas inquirat, et magis nostris, quam cœlitum dignitatibus delectatur, ac ut loquitur Chrysologus, *parvis incubans, perdit magna, et in-*

hians temporalibus, deserit sempiterna? O magnam hominis ambitiosi stultitiam, quæ magis adhuc patet eo quod Deum, quo nil majus, nilque dignius esse et excogitari potest, præire contendat.

3. Pugnaturus cum leone Lysimachus, non ensibus et hastis armatus adversus eum incessit, sed pulvarem, quo erat munitus, oculis ejus injiciens, eum obcæcavit et facile debellavit. Ad eundem plane modum astutus satanas, ut de ambitiosis triumphet, non assumit tormenta bellica, nec alia militiæ nostræ arma; vanitatum et dignitatum sæculi pulvorem oculis eorum injiciens, eos ita mente excæcat, ut non solum Deo similes esse appetant, verum et ipsum Deum præire contendant. Non solum dicunt cum Lucifero, *similis ero Altissimo*; imo tam insaniant, ut Deum, quo nihil altius et majus esse potest, præire appetant: enimvero ait D. Bernardus, *quoties hominibus præesse desidero, toties Deum meum præire contendo; de ipso namque dictum est: et erat subditus illis* (ho. 1 *super Miss.*). Christus Dominus, qui est Deus immensæ majestatis, hic in terris noluit præesse at subesse; non appetit dominari, sed subjici, *non venit ministrari, sed ministrare* (Matt. 20, 28); et tu, o vir ambitiose, nominari, ministrari, et summo affectu præesse cupis? Deus tuus vult subjici, et tu dominari ambis? Dominus tuus ministrare venit, et tu ministrari inquiris? ille subesse optat, ac revera subest, et tu præesse desideras? Deum ergo tuum tibi postponis, illo altius ascendere conaris, illumque antecedere contendis: *quoties hominibus præesse desidero, toties Deum meum præire contendo*. O portentosas hominum ambitiosorum stultitiam! E converso quam sapientes sunt, qui imitantur Christum, qui verbo et exemplo docet honores fugere, et humilitatem sectari. De Christo ait Evangelista, quod Mariæ et Josepho erat subditus: *et erat subditus illis*. Quem locum sic expendit Bernardus: *erat subditus illis: quis? quibus? Deus hominibus: Deus, inquam, cui angeli subditi sunt, cui principatus et potestates obediunt, subditus erat Mariæ: nec tantum Mariæ, sed etiam Josepho. Mirare utrumlibet*. Hoc sane mirandum est. Jamvero, ut

subdit idem Doctor, hoc exemplo moveri quisque debet, non ad ambiendas dignitates, sed ad alios obtemperandum: *disce, homo, obedire; disce terra, subdi; disce, pulvis, obtemperare. De auctore tuo loquens Evangelista, ait, quod erat subditus Mariæ et Josepho: Erubescere, superbe; Deus se humiliat, et tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, et tu dominari gestiens hominibus, tuo te præponis auctori? Erubescere, o ambitiose: hunc ambitionis spiritum in temetipso extingue; Christum imitare, et ne in posterum ita desipias, ut ad sæculi dignitates sublimari ambias. Dum autem viri ambitiosi stultitiam suam produnt, se quoque malignos ostendunt.*

II PARS.

Homo ambitiosus malignus est.

Ambitio, cum sit appetitus inordinatus honorum et dignitatum, est semper mala, Deo displicens et criminosa, ejusque malitiam perspicue delineavit Doctor mellifluus, dicens, quod *ambitio est doli artifex, mater hypocrisis, livoris parens, vitiorum origo et criminum fomes* (in Ps. qui habitat, 6). Ex quo quisque facile auspicari potest, quam malignus sit vir ambitiosus; ego autem tripliciter ejus iniquitatem detego, nempe ex eo quod 1. fraudulentus sit et dolosus; 2. ferox et crudelis; 3. audax et impudens ad omne malum.

1. Ambitiosi similes sunt Romulo, de quo Tertullianus ait, quod ad Romanorum imperium *ascendit mendacii scalis*; ipsi pariter fraudibus et mendaciis ad honores et dignitates ascendere consueverunt. Unde V. Beda, explicans hæc libri Proverbiorum verba, *non inveniet fraudulentum lucrum*; per *fraudentum* intelligit hominem ambitiosum, qui ut honores et dignitates assequatur, innumeris dolis et fraudibus utitur. Varias hominis ambitiosi fraudes recensent sancti Patres. D. Cyprianus ait, quod ambitiosus hostem suum aliquando fecte et dolose adorat, ut vel eum occidat, vel ei dominari valeat: *suos etiam ho-*

stes ambitiosus adorare simulat fraudulentem, ut incautos occidat, eisque donetur (ep. 2 ad Donat.). D. Bernardus dicit, quod cum ambitiosus dignitatem aliquam obtinere desiderat, blanditiis, flecta benevolentia, variisque fallacis amicitiae signis eam acquirere conatur: postquam vero illam adepti sunt, timore sibi subjiciunt, quos antea amore allegerant: *cum honorem adipisci desiderant, cæteros sibi prius per amorem acquirunt; cum vero adepti fuerint, elati potestate, eos ipsos per timorem sibi postmodum subjiciunt, quibus prius privati, non terrorem, sed amorem exhibuerant* (serm. 3 ex parv.). Aliam viri ambitiosi artem et fraudem aperit S. Ambrosius, dicens, quod fraudulentem se humiliat, seque palam omnium dignitatum indignum profitetur, ut simulata hac humilitate, honore dignus videatur et dignitatem quam ambit, assequatur: *curvatur obsequio, ut honore donetur; et dum vult esse sublimior, fit demissior* (in Luc. 4, 4). Ecce aliquas hominis ambitiosi fraudes et astutias; hujus autem vulpis ingenium et dolos mirabiliter delineat S. Pontifex Innocentius, dicens, quod nulla est forma, nulla figura, quam non induat ambitiosus, ut votorum suorum finem consequatur et ad præminentias sublimetur. *In hunc finem, inquit, humilitatem simulat, honestatem mentitur; affabilitatem exhibet, benignitatem ostendit, subsequitur et obsequitur. Cunctos honorat, universis inclinat, frequentat curias, visitat optimates, assurgit et amplectatur, applaudit et adulatur. Promptus est et fervidus, ubi placere cognovit: remissus et tepidus, ubi putaverit displicere. Improbat mala, detestatur iniqua, alia cum aliis probat et improbat, ut judicetur idoneus, ut reputetur acceptus, ut laudetur ab omnibus, ut a singulis approbetur* (de cont. mund. 3, 26). O pessimas viri ambitiosi fraudes! Oh quanta iniquitas in illo, qui simul fraudulentus et dolosus, ac etiam ferox est et crudelis.

2. Quod patet in *Romulo*, qui Remum fratrem suum occidit, ut solus potiretur regno: *in Abimelech*, qui ut majore cum potestate et libertate regnaret, et populo dominaretur, septuaginta fratres interemit: *in Athalia*, Ochozæ matre, quæ ut regnum adipisceretur, interfecit omne semen regium: *et in*

aliis innumeris ambitionis, qui per cædes et mortes ad altos dignitatum gradus conscenderunt. Unde præclare dixit Crisostomus, ambitionem homines in feroces et crudeles belluas transformare. *Amor principatus, ut homo fera esset, effecit* (in Ps. 7), ambitio enim ferinam indolem et crudelitatis belluinæ mores ambitionis infundit. Imo et ambitiosi ipsis brutis animantibus fiunt crudeliores; illa siquidem progenitores suos non occidunt, ambitiosius vero domini libidine moti, propriis parentibus nonnunquam necem machinantur, et eos a quibus esse et vitam accipere, crudeliter interficiunt; *ubi solatium patres et progenitores invenire debent, inveniunt mortem; cum brutæ pecudes pietatis in parentes jura conservent* (Crisost. hom. de Absol.). In hujus rei exempla adduci possent, *Tullia*, quæ patris corpus equorum pedibus conculcans, ad solium ascendit; et *Abalom*, qui in patrem suum David insurrexit, ut illum a throno deturbaret, regnumque solium invaderet. Herodem et Judam, tamquam horrenda hujusce crudelitatis exempla, hic solum adducam; hi siquidem adversus Christum Dominum, patrem et creatorem suum, impudenter insurrexerunt, eique mortem molli sunt. De Herode sacrum testatur Evangelium, quod odio et regnandi cupiditate ductus, Christum puerum adhuc in cunis vagientem occidere et perdere conatus sit: *futurum est enim, ut Herodes querat puerum ad perdendum eum* (Matt. 2). De Juda etiam certum est, quod Christum proderit: unde ei animus prodendi et perdendi magistrum? Ex ambitione. Et ideo postquam revelavit Christus, se ab uno ex discipulis prodendum, mox ab invicem petierunt apostoli, *quis eorum videretur esse major* (Luc. 22). Petierunt hi, quis ex eis honores et dignitates ambiret, scientes, quod nonnisi vir ambitiosus Christum prodere, eique mortem moliri posset; et quod ille futurus esset Christi proditor, qui inter illos erat ambitiosus; *arbitrati sunt, ait Augustinus, quod ille qui major esse appetit, ut dominari possit, magistrum prodere procurat* (serm. ad fr. de er.). Ille autem ambitiosus, qui Christum prodidit et morti tradidit, fuit Judas. Ad hæc quis hominis ambitiosi crudelitatem non horreat? Quis eum iniquum non fateatur? Iniquus qui-

dem est, cum sit fraudulentus et crudelis; atque iniquiorem adhuc se prodit, *cum sit audax et impudens ad omne malum.*

3. D. Bernardus hominis ambitiosi intolerabilem iudicat impudentiam, quia inflatur et intumescit, dum Christus, cuius majestas est infinita, se humiliat et exinanit; *intolerabilis impudentia est, ubi se exinanivit majestas, vermiculus inflatur et intumescat* (serm. in Nat. Dom.). Hominis ambitiosi impudentia est etiam magna, quia audax est et impudens ad omne malum perpetrandum: cum enim ei dominatur appetitus dominandi, pietatis, religionis, et omnis virtutis obliviscitur, omnia audacter subit pericula et omnia perpetrat peccata, ut ascendat superius, et dignitates majores assequatur; *propter ambitionem paratos eos videas, omnia pericula subire, suscitare scandala, sustinere odia, dissimulare opprobria, negligere maledicta.* Quod præclare docet nos Spiritus Sanctus, cum ambitiosos illos homines vocat, *fluctus feri maris, despumantes suas confusiones* (Ep. Jud. 3) Sicut enim irati maris fluctus spurcitiis quaslibet evomunt, et in littus magno cum fragore projiciunt, ita hominis ambitiosi cor passionum multarum fluctibus agitataudacter invidiam, vindictam, sacrilegia et plurima alia evomit scelera, ac in sui ipsius confusionem impudenter simonias perpetrat, in iras erumpit, fraudes molitur, insidias parat, hypocrisis plures decipit, et infanda crimina ad assequendas dignitates perpetrat. O infandam ambitiosi malitiam! o quam iniqui viri ambitiosi! Iniqui sane, cum fraudulenti, crudelēs, ac ad omne malum audaces et impudentes evadant. Ambitionem ergo exhorrescite, fugite et procula vobis pellite. Intra vosmetipsos dicite; homo ambitiosus ita scelestus est, ut fraudibus multis in altum ascendere conetur; ita iniquus, ut crudelitate sua viam ad dignitates sæpe sibi sternat; ita tandem malignus est, ut impudenter ad quodcumque malum et ad quævis peccata declinet; ideo ab ambitionis vitio summopere cavendum. Quisque autem prudens ab ea sibi suadet abstinendum, *quia viri ambitiosi sunt infelices et miseri.*

III PARS.

Homo ambitiosus infelix est.

Divites avaros Doctor Mellifluus semper infelices arbitrat, et antequam divitias acquirant, et cum eas possident, et cum illas amittunt, quia scilicet *divitiæ cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, cum dolore amittuntur.* Non dissimili modo viri ambitiosi semper miseri et infelices censendi sunt 1. antequam dignitates assequantur; 2. cum eas possident; 3. cum eas amittunt.

1. Antequam dignitates assequatur vir ambitiosus, tanto cordis affectu ad eas anhelat, ut vix sufficientem somnum capere queat. Tunc coangustatur cor ejus vili illa dominandi passione; tunc innumeris agitur curis et suspitionibus; tunc sollicitudinibus, timoribus et angustiis mens ejus turbatur; tunc semper timet, ne aliquid dicat, vel agat, quod oculis hominum valeat displicere; tunc tandem injurias, contumelias, repulsas, et quoscumque labores libenter patitur, ut quod ambit, obtinere possit: *gloriæ cupidus videmus, ut ad desiderata perveniant, soles, imbres, glaciēs, fluctus, et procellosissimas tempestates, aspera et incerta bellorum, immanium plagarum ictus, et vulnera horrenda calpabili voluntate perferre* (S. Aug. de patient.). O quam infelices ambitiosi, qui per tot labores ascendunt ad honores! Tanta eorum est infelicitas antequam dignitates assequantur, ut merito vanitatis et gloriæ martyres dici possint: non enim minus gravia sunt, quæ pro transitoria quadam dignitate obtinenda perferunt, quam quæ multi martyres pro æterna beatitudine adipiscenda passi sunt. Heu! quanta passi sunt Romani terra, marique, dum arma sua adversus exteras gentes moverunt! Hi, non secus ac D. Paulus, fuerunt in itinibus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis

fratribus: in labore et ærumna, in vigiliis multis, in fame et siti (2 Cor. 11, 26). Hi omnia hæc perpessi sunt, vitæque suam, honorem, et omnia fortunæ bona discrimini commiserunt, non ad alium finem, quam *ut magnum esset imperium* (Aug. de Cic. D. 10, 9). Hi pro volatïco inanis gloriæ incremento, et pro dilatando imperio, dolores corporis, animi anxietates, pericula multa, et plures subiere labores quam ipsi martyres, qui fuso sanguine celestia regna adepti sunt. Illis autem similes sunt perique ambitiosi, qui ad vanos non ascendunt honores, nisi per angustias et labores; et ideo miserissimi, ideo infelicissimi: *miserrima omnino est ambitio, et honorum contentio* (Cic. de Off.). Ambitiosi infelices antequam dignitates assequantur, *infelices etiam sunt, cum eas possident*.

2. Suadet ambitiosis astutus satanas, quod si hanc vel illam dignitatem obtineant, ab omni labore et anxietate erunt liberi; aliis, nomine adversante, dominabuntur, profunda gaudebunt pace, et quæcumque desiderabilia possidebunt. At cum dignitatem aliquam assequuntur, infelices esse non desinunt; potius eorum mutatur et augetur sæpe infelicitas: *fnis miseriarum non obtinetur, sed substantia mutatur*. Quod et ipsi ambitiosi multis experiëntiis noverunt: perique enim cum dignitates, quibus inhiabant, obtinuerunt, mox ad honoris et felicitatis culmen ascendisse arbitrantur; verum non multo post se infelices, miseros, aliis onerosos, sibi graves, totque miseris gravatos experiuntur, ut persæpe dignitates accepisse, illos pœniteat; et si humani respectus vinculis, spiritu superbiæ, vel diabolica quadam fascinatione non detinerentur, iis se facile spoliarent, ut in novissimo loco recumberent. Ut enim ait Boetius, *dignitatum possessio est plena pœnitentia*. Bonum vinum a sitiente avidè desideratur; homini jam ebrio fastidium et nauseam parit: *eadem vina posteriori usu depretiantur* (Tertull. de anim.). Simili modo dignitates ab ambitiosis ardentè desiderantur et sitiuntur; cum eas possident, earumque fumo et vanitate sunt inebriati, eas fastidiunt et parvipendunt. Antequam quis solum vel locum excelsum obtineat, in eo sibi ornatur pacem, quietem, et omnem felicitatem, dicitque in corde

suo: *in pace in idipsum dormiam et requiescam*; postea vero dignitatem quam ambiebat, assecutus labores, anxietates, amarissimam amaritudinem et miseriam sæpe invenit, ubi dulcedinem, pacem et felicitatem auspicatus erat. Unde non semel in corde suo dicit: *in pace amaritudo mea amarissima*. Denique viri ambitiosi infelices sunt, cum dignitates possident, *infelices etiam cum eas amittunt*.

3. Quamdiu viri ambitiosi dignitates possident, felices simul et infelices: gaudent sæpe, flent sæpius, vita illorum bonis et malis, deliciis et mæroribus mixta decurrit. In morte autem, cum suas amittunt et relinquunt dignitates, omne gaudium, omnisque eorum cessat consolatio, et in cordis sui amaritudine ex hoc mundo exeunt: *Gaudent principes et dominantes in populo, et qui mundi obtinent dignitates, super dominio, honore et gloria quæ nascitur inde. Aderit quamprimum mors, et cessabit cum gloria gaudium* (S. Bern. in oct. Epiph. 4). Cum mortis eorum appropinquat hora, eorum et augetur miseria; et quo illorum fuit vita felicio, eo mors instat durior, quando voluptates et dignitates relinquuntur, *multo violentior mors, quæ tunc mori affert, cum jucundius vivere est in exultatione, in honore, in voluptate* (Tertull. de an. 52). Mors quidem non terribilis, potius amabilis est et desiderabilis humilibus mancipiis, rusticis, et plebeis, qui modo omnium sunt peripsema; qui vivunt in fame et siti, in frigore et nuditate; quorum labores sunt continui, paupertas onerosa, conversatio rudis, et mores agrestes. E contra instante morte hominis ambitiosi supra lilia sedentis; cum cadit a dignitate et a vita homo superbus, quem omnes colebant et venerabantur; cuique cuncti ridebant, adalabantur, applaudebant et obsequebantur; tunc dolor et tremor artus ejus invadunt; dolet propter dignitates quas amissurus est, et tremit propter durissimum iudicium quod subiturus est. Tunc viri ambitiosi se infelicissimos arbitrantur propter honoris columnen quod ambierunt, et propter rationem quam supremo Judici de omnibus culpis in officiorum suorum exercitio commissis redditari sunt. Tunc dolentes et amara emittentes suspiria, clamant; o quam felices

fuere Antonius, Paulus, et alii viri sancti, qui in locis solitariis inhabitaverunt! quam fortunati religiosi, qui humilem et abjectam pro Christo vitam sunt amplexi, dum nos miseri honorum culmen anima bibula et nimio affectu exquisivimus. Tunc optarent, silvas incoluisse cum solitariis, eremos habitasse cum anachoretis, intra foetentem latitasse tumulum cum Athanasio; ludibria, et opprobria pertulisse pro Christo cum innumeris viris sanctissimis. Tunc quilibet ambitiosus, nisi sit mente captus, hæc aut similia in corde suo verba proferet, quæ Leo undecimus, instans morte, suo dixit confessario: *quam melius fuisset mihi, si monasterii, quam cæli clavem tenuissem!* Tunc tandem infelices se arbitrantur ambitiosi ex hoc, quod ad dignitates evecti fuerint, suamque deplorant infelicitatem cum Adriano sexto summo pontifice, qui illud sepulchro suo sculpi curavit epitaphium: *Adrianus sextus hic situs est, qui nihil sibi infelicius in vita, quam quod imperaret, duxit* (Plat. in vit. Pont.) (1). Et revera nihil infelicius homine ad dignitates evecto, cum, morte adveniente, omni felicitate mundique gloria spoliatur, et honores quos nimio studio exquisierat, amittit. Adhuc longe major erit hominis ambitiosus infelicitas, si a tequam efflet animam, ad Deum non convertatur; si illius placare non valeat iram, ejusque gratiam non obtineat. Itaque, viri ambitiosi, convertimini ad Dominum Deum vestrum, ut gratiam et gloriam obtineatis. Amen.

(1) Cum autem hi duo Pontifices nullo ambitionis vitio Petri cathedram ascenderint, et maximis virtutibus toti Ecclesie effulserint, quæ ingenuit eos tam cito e vita ereptos, ideo eorum in morte suspiria, si quæ fuerunt, potius ex humilitate et sancto Dei timore, quam ex conscientie angore propter dignitates adeptas prodiisse credimus; idque ex eorum exemplo argui licet: si ipsi timent, qui dignitates legitime obtinent et sancte sustinent, quanto magis, qui eas imprudenter vel inique ambiunt et possident? N. E.

DOMINICA DECIMASEPTIMA POST PENTECOSTEN.

DE IGNE INFERNI.

Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur (Matt. 7, 19).

Sicut nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis, qui diligunt illum, ita, inquit S. Chrysostomus, *nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt tormenta, quæ offendentibus se præparavit Deus in inferno, qui est status omnium malorum aggregatione pessimus* (de rep. laps.). Ibi, ut ait Doctor Angelicus, *affligentur reprobi ab omnibus quatuor elementis: affligentur a terra, in cujus centro, veluti in teterrimo carcere æternum claudentur: ab aëre, cujus pestiferos continue afflabunt odores: ab aqua, in qua intolerabile frigus perferent; ab igne, cujus ardoribus perpetuis cruciabuntur.* Gravissima quidem, quæ reprobi in inferno a quibuslibet elementis perpressuri sunt supplicia; at omnium tormentorum sensibillum hæud dubie majus est illud, quod ab igne patientur. Quid enim durius, quid acerbius, quam in medio voracium tartari flammaram in æternum manere, vivere, uri et cruciari? Hæc sane omnium sensibillum poenarum est maxima: *summam ignium poenam.* O peccatores miseri, certi estote, quod hæc poena vos maneat in inferno, nisi in hoc mundo penitentiam, et fructus æternæ vitæ dignos egeritis: *quia omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur.* Ut formidandam tartarei ignis poenam quisque vitare satagat, qualis sit ille ignis, tota hæc concione explicabo. Ave.

Hic noster ignis, quo in hoc mundo utimur, et quem requirit usus vitæ humane, urit, devorat et torquet. Urit quidem, quia sicut proprium est aquæ refrigerare, ita et ignis proprium est urere. *Devorat* etiam, quia tanta vi in objecta

sibi corpora agit, ut ea facile destruat, et ea nonnumquam in sui naturam convertat. *Torquet tandem*, quia ex omnibus suppliciiis ad reos torquendos adinventis, nullum igne gravius, intolerabilius nullum. Ignem nostrum urere, devorare, et torquere fatentur omnes; ast velim, ut quisque advertat, quod si ignis noster urat, urendo lucet; si devoret, devorando consumit; torqueat, torquendo dat iis qui torquentur aliquid intermissionis, illosque cito torquere desinit, aut quia ignis extinguitur, aut quia illi extinguuntur et moriuntur. En qualis sit ignis, quo in hoc mundo utimur; ab hoc autem nostro igne haud parum differt ignis tartareus, de quo jam dicturi sumus. Verum quidem, quod ignis inferni non secus ac noster, urat, devoret et torqueat, id vero probandum suspicio quod ignis inferni 1. *urit*, et non lucet; 2. *devorat*, et non consumit; 3. *torquet*, et torquere nunquam desinit. En tres hujus concionis partes, quibus qualis sit ignis inferni, clarissime constabit.

I PARS.

Ignis inferni urit, et non lucet.

1. Si verum sit, ut ait sanctus Anselmus, quod *ignis inferni sic istum materialem ignem vincit, ut iste pictum*; certo certius tartareus ignis, qui a Deo accensus est, ut in peccatores impios serviat, multo ardentius urit, quam noster iste ignis ad usum vite humane creatus. Et hoc clarissime docet sanctus Gregorius Magnus, dicens, ignem inferni non arte humana accendi, non putridis lignis nutriri, sed ex divine providentie ordinatione, in aeternum reprobos urere; *gehennæ ignis, ut in se missos reprobos exurat, nec studio humano succenditur, nec lignis nutritur; sed creatus, semper durat inextinguibilis* (Dial.). In hoc mundo, cum a justitia seculari reus quidam igni adjudicatur, ille qui rogam preparat, homo est; in inferno vero non ab hominibus, verum a Deo paratur ignis ad comburendos reprobos, *nec studio humano*

succenditur. In hoc mundo ad comburendos reos, lignis uti solent carniifices; in inferno autem accendet Deus ignem in furore suo, qui non lignis, sed Dei opera nutritur, *nec lignis nutritur*. In hoc sæculo, cum quis in ignem comburendus injicitur, ignis non illum semper et in aeternum comburit; in inferno accensus a Deo ignis reprobos semper et in sempiternum comburet, *sed creatus semel durat inextinguibilis*. S. Chrysostomus, ut suadeat tartareum ignem nostro longe acrius et ardentius urere, ait in inferno esse ignis magnum mare: *reprobi, inquit, in ignis fluctum, atque pelagus intrudentur, pelagus impertransibile, atque magnitudine acerbissimum, in quo ignei fluctus instar montium eriguntur*. Lactantius docet, ignem inferni instar aquæ esse fluidum: *ignis ille est purus, et in aquæ modum fluidus*. Sanctus Joannes Evangelista ait, in inferno tantam esse fluidi illius ignis quantitatem, ut ex eo fiat lacus et stagnum quoddam igneum, in quod mittentur reprobi. *Pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure* (Ap. 21, 8). Sanctus Joannes Chrysostomus asserit, in inferno non solum esse stagnum, lacum, vel fluvium ignis, sed *ignis pelagus impertransibile, atque magnitudine acerbissimum, in quo ignei fluctus instar montium eriguntur*; o quam acriter ergo, o quam ardentur urit ille ignis! Vidistis forte, quod, cum ad campanas, vel machinas bellicas metalla liquantur, e fornace egrediatur quasi rivulus liquati metalli, quod simul et fluidum est velut aqua, et rubrum velut ignis; liquatis autem iis metallis quodammodo similis est ignis inferni, qui in terræ centro undequaque collectus, est quasi igneus fluvius, *atque pelagus impertransibile, in quo ignei fluctus instar montium eriguntur*. Imaginamini nunc, et animo fingite mare aliquod, vel magnum hujusmodi ignis stagnum, et recogitate, quantam urendi vim haberet ille ignis; nonne certum, quod quasi in ictu oculi, magnam lignorum struem, domos integras, et quidquid in illum injiceretur, combureret? Quid ergo sentiendum de tartareo igne? Quid de ignis illius pelago? Nonne credendum, quod reprobos quam potentissime et ardentissime exurat? Certum sane, quod

illos ita exurat, ut nisi per Dei potentiam ad majus supplicium conservarentur, mox ab illo igne destruerentur, et quasi ad nihilum redigerentur.

2. Urit ergo, et ardentissime urit ignis inferni; hac de re nullus dubitandi locus; quod mirabile simul et horrendum est, licet ignis ille tam acriter urat, *non tamen lucet*. Ignis noster ardet simul et lucet, ignis vero inferni ardet quidem et urit, sed non lucet; *ardet et non lucet*, inquit S. Anselmus: et ut ait S. Basilius, ignis ille dum urendi vim habet, luce caret, *ignem urendi vim habentem, sed privatam splendore*. Deus in inferno virtutes ignis dividit, et intercidit: *vox Domini intercidit flammam ignis* (Ps. 28, 7). Ignis ex sua natura virtute duplici pollere solet; habet enim virtutem urendi, et virtutem luendi; Deus autem in inferno duplicem hanc virtutem dividit, quia ab igne auferit luendi virtutem, relicta ei virtute urendi. Unde facta a Deo hac divisione et separatione, ignis ille tartareus urit et non lucet: *hæc flamma comburit, sed nequaquam tenebras discutit*. In fornace Babylonica ignis lucebat et non ardebat, lucebat ad oblectandos pueros, et non ardebat ad illos torquendos. In inferno vero e contrario, ignis ardet, et non lucet; ardet ad cruciandos reprobos, et non lucet ad illorum oblectationem: *nequaquam lucet ad consolationis gratiam, sed comburit ad doloris augmentum*. Certum est, quod tenebrosus sit inferni ignis, quia in inferno sunt tenebræ; dicunt tamen nonnulli Doctores, quod tenebrosus ille ignis aliquid lucis emittat, qua mediante damnati vident ea, quorum visio tormenta illorum augere potest: *ignis*, inquit sanctus Isidorus, *lucet miseris ad augmentationem pœnæ, ut videant unde doleant, et non ad consolationem, ut videant unde gaudeant (de sum. bon. 5)*. Ultrix illa flamma aliquid lucis emittet, qua mediante reprobi videbunt objecta, quorum conspectu pœnæ eorum augeri poterunt. Mediante hac luce videbunt horrenda incendia quibus addicti sunt, videbunt innumeros dæmones a quibus in sempiternum torquentur, et videbunt scelerum suorum socios, a quibus maledicentur. Pater videbit filium, pro cuius amore a justitia de-

flectit; avunculus nepotem, quem licet ineptum ad dignitates sublimavit, et mater filias, quibus non christianæ religionis, sed vanitatis et voluptatis documenta dedit. Illic juvenes ad majus supplicium in mediis ignibus vociferantes videbunt adolescentulas quas deperierunt: illic spectra, monstra horrenda, tetros dæmones, et alia his similia ad majus tormentum videbunt omnes reprobi. Et ut ait Doctor angelicus: *ignis ille habebit aliquid luminis, quantum necessarium est ad videndum ea, quæ animam torquent* (2, 2. 16, 2). O quam grave, o quam durum reprobis, a tenebroso hoc igne indesinenter uri, et in mediis tenebris semper vivere! Postquam cæcus factus est Tobias, nullum in hoc mundo solatium et gaudium se habere posse credidit, quia aliquibus annis in tenebris vivere cogeatur: *quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sœdeo, et lumen cœli non video?* Heu! quam durius damnatis in medio tenebricosi ignis in æternum vivere, et semper uri? Horrescit animus, cum ignem illum urentem recogito; horrescit cum ignem hunc non lucentem, et tenebricosum mente volvo. Heu! si noctis unius tenebræ tædium generant, si vel una nocte dentium, aut alvi dolore premeris, amare fles, crebrosque edis gemitus, ita ut te tædeat vivere, quomodo in medio ignis urentis et non lucentis non unica dumtaxat nocte, sed annis plurimis, et in æternum manere poteris? O mulier delicata, quæ pro Christi Domini amore, vel minimum quid pati recusas; o adolescens dissolute, qui illicitis carnis voluptatibus indulges, o peccator, tu qualisque sis, quomodo in medio tenebricosi illius ignis semper remanere et vivere valebis? Hoc sæpe cogita, hoc animo versa, ut hac cogitatione ad omnia peccata vitanda exciteris. De igne inferni docendum quoque, quod urit et non lucet, *simulque devorat, et non consumit*.

II PARS.

Ignis inferni devorat et non consumit.

1. Hæc est differentia nostrum inter et tartareum ignem, quod noster hic ignis quem usus vita requirit, agat solummodo vi sibi innata; ignis tartareus, quo Deus veluti justitiæ suæ vindictivæ instrumento utitur, non ex nativa solum vi agit, verum Dei flatu et virtute modo extraordinario succenditur, et ad potentius agendum elevatur: *flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam* (Is. 30). Hic autem ignis, sic a Deo succensus et elevatus, ita acriter et fortiter agit in reprobos, ut non solum eos urat, sed etiam devoret: *devorabit eos ignis*. (Ps. 20). Ut aliquam tartarei ignis ideam habeamus, in mentem revocare et animo volvere solemus maxima quævis incendia, quæ unquam in hoc mundo excitata scimus; jamvero, ut ait Hugo cardinalis, hæc omnia incendia sunt veluti ignis scintilla respectu tartareæ fornacis. Ignis ille qui Nadab et Abiu filios Aaron subito devoravit, *est veluti ignis scintilla*. Ignis ille egressus a Domino, qui interfecit ducentos quinquaginta viros, ut narratur in libro Numer., *est veluti ignis scintilla*. Fornax illa ardens, in quam missi sunt tres pueri, cujus flamma sursum ascendebat cubitis quadraginta novem, *est veluti ignis scintilla*. Magnum illud incendium, quo urbs Sodoma, simul cum incolis suis, quam citissime in favillam fuit redacta, *est veluti ignis scintilla* respectu tartareæ fornacis. Quid ergo fiet de reprobis in medio tartarei ignis existentibus? Hi ab igne devorabuntur: *devorabit eos ignis*. Ab igne quidem devorabuntur; non tamen consumuntur, quia ignis inferni reprobos ita devorat, ut non absumat.

2. Non parvum foret solatium impiis in tartarum projiciendis, si præviderent, se ab inferni igne totaliter consumendos et ad nihilum brevi redigendos, quia sic certi essent, tormenta sua cito finem habitura, nec diu duratura. Hac tamen non fruuntur

consolatione; quin contra, Deo sic ordinaute, ab igne tartareo continue devorabuntur, nec tamen unquam ab eo absumentur. Ut enim dicitur in libro Job (20), impius severe punietur ob cuncta quæ in hoc mundo perpetravit scelera. nunquam tamen ab igne consumetur; *luet quæ fecit omnia, nec tamen consumetur*. Impius in medio voracium inferni ignium sepultus optabit non amplius vivere, ut non ultra patiatur; mortem millies desiderabit, ac annihilari toto cordis affectu appetet, ut torqueri desinat; verum frustra id optabit, quia Deus flatu suo succendet ignem, a quo indesinenter devorabitur impius; *nec tamen consumetur*. In saculo Deus impius conservabat, ad hoc ut poenitentiam ageret et converteretur; quia poenitentiam agere recusavit, eum Deus in inferno conservavit, ut semper vivens, semper moriatur, semperque crucietur. In hoc mundo impius malignis usus est ad inventionibus, ut in Deum peccaret; in inferno mirabili et terribili adinventione faciet Deus, ut semper devoretur ab igne, nec unquam absumatur: *luet quæ fecit omnia, nec tamen consumetur; iuxta multitudinem adinventionum suarum, sic et sustinebit*. Refert Plinius, olim prohibitum fuisse corpora fulmine percussa igne consumere et in cineres redigere: conservabantur, ut essent publica indignationis et justitiæ divinæ exempla. Quod et adnotasse videtur Tertullianus, dicens: *qui de celo tangitur, salvus est, ut nullus jam igni decine-scat* (Apol. 48). Terribilior erit Dei justitia in damnatos, quos in inferno, tanquam in formidando vindictivæ justitiæ suæ altari semper conservabit, eosque ita ab igne uri faciet, ut nunquam absumantur: *ignis hic non absumit, cum exurit*. Nunquam absumuntur ab igne, ut sint æterna justitiæ et indignationis divinæ monumenta. Cassiodorus ait, tartareo igni datam a Deo virtutem quandam servatricem, ita ut damnatorum corpora semper devoret, nunquam tamen absumat; atque ea semper ad poenam et tormentum mirabiliter conservet; *servabit ut cruciet, dabiturque miseris vita immortalis, et poena servatrix*. O portentosum ignem, qui devorat et servat; torquet devorando, et ita devorat ut adhuc servet ad ulteriorem poenam et ad prolixius supplicium! Sicut lapis, *Albeston* nunc-

patus, semper ardet et nunquam consumitur, ita reprobi in mediis tartari flammis semper ardebunt, urentur semper, et nunquam absumentur. Sicuti in Sicilia mons *Æthna*, in regno Neapolitano Vesuvius, et alibi sunt alii quidam montes, qui semper ardent, qui flammam sæpissime emittunt, nec tamen unquam consumuntur: ita et damnati in inferno ab igne devorabuntur, et conservabuntur, *ignis ille sævit, et parcit, cruciat, et reservat* (S. Aug. Serm. 127 *de tem.*). O quam immane illud supplicium! quam durum et intolerabile ab igne semper devorari, et nunquam consumi! Heu! quis ex vobis habitare poterit cum igne semper devorante, et nunquam consuente: *quis poterit habitare de vobis cum igne devorante?* Quis ex vobis, principes, nobiles et divites, qui epulamini quotidie splendide, qui induimini purpura et bysso, qui in lectis mollibus decumbere soletis? Quis ex vobis, juvenes dissoluti, qui Veneri, Baccho, et omni vitiorum generi licentius indulgetis? Quis ex vobis, adolescentulæ, quæ vanis vestris ornamentis, vestrisque immodestis gestibus homines ad peccandum allicitis? Quis tandem ex vobis, peccatores miseri, *poterit habitare cum igne devorante?* Heu! si quadragesimale jejuniū vos terret; si transitoriam hujus mundi penitentiam reformidatis; si noctem unam in molli lecto insomnem ducere supplicium reputatis, quomodo in mediis tartari flammis decumbere, et habitare poteritis? Quomodo in hoc igne devorante, et non consuente remanere valebitis? Piam hanc cogitationem sæpe animis vestris versate. Dicat unusquisque vestrum, et crebro dicat: heu! quomodo habitare potero cum igne illo devorante? Hoc dicite; hoc recogitate: talisque cogitatio vos ad penitentiam, et ad meliorem vitæ frugem inducet. Ignis inferni damnatos devorat et non consumit, hoc terribile est. Ulterius ignis ille *eos torquet, atque torquere nunquam desinit*: hoc adhuc terribilius.

III PARS.

Ignis inferni torquet, et torquere nunquam desinit.

1. Ex his quæ jam diximus, clare constat reprobos in inferno ab igne gravissime torqueri: cum enim ignis eos continue urat et devoret, optime inde sequitur, quod eos etiam graviter torquet et cruciet. Eos quidem gravissime torquet et omnium sensibilibus tormentorum quæ perferunt damnati, nullum igne gravius. Imo, ut ait S. Hieronymus, in uno igne omnia alia tormenta videntur esse collecta: *in uno igne omnia supplicia sentiunt in inferno peccatores* (ep. ad Pamm.). Ut quisque sibi facile suadeat, reprobos ab igne tartareo dire torqueri, audiatur dives avarus, qui in mediis inferni ignibus clamat, dicens: *crucior in hac flamma* (Luc. 16). Sic clamat epulo, et sic clamant omnes reprobi, qui, ut ait S. Fulgentius (*de fid. ad Pet.*), *intolerabilia in gehenna patiuntur ab igne supplicia*. Heu! si, ut dicunt sancti Patres, supplicia quæ in purgatorio a piacularibus flammis perferunt fideles defuncti, graviora sint, quam quidquid unquam in hoc mundo perpessi sunt martyres, quid sentiendum de igne tartareo? Quanta et quam gravia sunt tormenta, quæ ab eo patiuntur damnati? Tanta equidem, ut penitus intolerabilia censenda. Heu! si nonnunquam intolerabilem dicimus diurnæ febris ardorem; si intolerabilia credimus, quæ S. Laurentius, et alii quidam martyres ab igne passi sunt tormenta; si intolerabile quisque censeret vel ad unius horæ quadrantem prunas manu gestare, vel dexteram intra fornacem accensam habere, quanto intolerabilius est reprobis ardentibus tartari flammis immergi, ibique incessanter ab igne devorari? Hoc certe omnium sensibilibus tormentorum maximum: *ignis suppliciorum ultimum est*.

2. Torquet ergo, et dirissime reprobos torquet ignis inferni. At quod gravius et intolerabilius est, eos ita torquet ignis, ut nunquam torquere intermittat et desinat; semper et in æter-

num absque ulla intermissione et interpolatione eos torquet. Non parvum accedit solatium infirmis febricitantibus, cum aliquid intermissionis et remissionis habent. Aliquod similiter solatium inesset damnatis, si in tormentis quæ ab igne patiuntur, aliqua interdum adveniret remissio; hoc autem eis non dabitur solatium, quia ignis ille eos semper et in æternum absque ulla intermissione torquet. Hic ignis ita eorum infiget carnibus, ut nil unquam quietis sit eis daturus; eos in sempiternum sine ulla remissione cruciabit: *dabit enim ignem et vermes in carnes eorum, ut urantur, et sentiant usque in sempiternum* (Judith. 16, 12). In hoc mundo dicimus et tanquam certum supponimus, quod *nullum violentum perpetuum*: nam quo quis violentius torquetur, eo citius ei sensus et vita auferuntur: *hoc solatium vasti doloris est*, inquit Romanus Philosophus, *quod nemo potest valde dolere et diu* (Seneca, ep. 78). In hoc mundo hæc duo simul reperiri non possunt, *dolere valde et dolere diu*; in inferno damnati ab igne torquentur *valde et diu*: etenim ibi tortores nunquam lassantur, anima nunquam moritur et ignis nunquam torquere desinit: *sic ignis ibi consumit, ut semper reservet: sic tormenta aguntur, ut semper renoventur; ardebunt miseri in igne æterno in æternum* (S. Bern. medit. c. 4). Hæc, quæso, animo expendite: damnati torquebuntur *ab igne æterno in æternum*. Quid est hoc? Quamdiu durabit illud *in æternum*? Creditis forte quod ibi damnati lento igne assabuntur aliquibus tantum horis vel quibusdam diebus? Arbitramini forsitan, quod in medio flammarum, aliquot solummodo annis torquebuntur et vociferabuntur? Erratis: quia transactis mille et centum mille annis, adhuc cruciandi remanebunt, non solum ad alios mille et centum mille annos, sed in æternum. O quam intolerabile est ab igne hoc torqueri continue et torqueri semper, absque ulla intermissione et absque ullo termino. En, peccator, supplicia quæ paravit Deus, ut vindictam sumat de peccatis tuis. Quamdiu hic in terris remanes, demon et peccata velant faciem tuam, ne videas et ne cogites de formidandis inferni ignibus; in morte vero auferetur illud velamen malitiæ. Tunc

cognoscere tarde nimis, quam immania sint inferni tormenta, tunc audies Christum tibi et aliis dicentem: *discedite a me maledicti in ignem æternum*. Nisi modo poenitentiam egeris, tunc ad inferni rogos æternum cruciandus mitteris. O peccator, contremisce ad illa verba, *in ignem æternum*. Mitti in ignem, quid terribilius? Mitti in ignem æternum; quid formidabilius? Equus ita ferreus et adamantinus est, ut ad hæc verba, *in ignem æternum*, non contremiscat? *O mi frater*, inquit D. Augustinus, *numquid ferreæ sunt carnes nostræ, ut non contremiscant; vel etiam sensus noster adamantinus, ut non emollescat ad illa Dei verba: Ite maledicti in ignem æternum*? Heu! si tremimus, cum reum aliquem, ad rogam in quo comburendus est, duci videmus; quanto magis contremiscere debes, o impie, qui a peccatis et a dæmonibus ad tartareum rogam, æternum cruciandus, traheris. Contremisce et totis conatibus labora, ut æternos hos tartarei ignis cruciatus devites. Labora ut bonus Christi miles: labora et indesinenter bonis operibus incumbere, ut Deum tibi propitium reddas, et æterna hæc supplicia evadas. Audi Spiritum Sanctum dicentem: *quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* (Isa. 33, 14). Hæc verba animo tuo versa; ac tibimetipsi sæpe dic: *habitare non possem* cum igne illo, qui urit et non lucet, ergo ab illo præcavebo; *habitare non possem* cum igne illo, qui devorat et non consumit, ideo pravos meos eradicabo habitus, ut ignis illius supplicia non incurram; *habitare non possem* cum igne illo, qui torquet, et nunquam torquere desinit: ideo pie, religiose, et quam perfectissime vivam, ut ignis illius tormenta evadam, et æternam felicitatem aliquando obtinere valeam. Amen.

DOMINICA DECIMOCTAVA POST PENTECOSTEN.

DE BLASPHEMIA.

Quidam de Phariseis dixerunt intra se: Hic blasphemat (Matth. 9, 3).

Blasphemia directe laudi Dei opponitur: et propria significatione nil aliud est, quam *verbum convicii, seu contumelie adversus Deum*; sive id fiat attribuendo ei quae illi non conveniunt: sive id fiat negando ei quae illi conveniunt: sive fiat, tribuendo creaturis quae Deo soli debentur, Christum blasphemiae accusarunt Pharisei, cum illum audierunt dicentem paralytico: *remittuntur tibi peccata tua*. Cum enim Deum ipsum non crederent, illum in hoc blasphemasse censuerunt, quod sibi tribueret potestatem remittendi peccata, quae potestas ad homines, sed ad Deum tantummodo, non attinet. Falebantur Pharisei: non enim blasphemabat Christus, qui Patrem suum continue glorificabat: *ego honorifico Patrem meum* (Joan. 8, 49); blasphemii erant ipsimet, qui Christo et divinitatem et potestatem remittendi peccata denegabant. De Christo dici nequibat: *hic blasphemat*; quia cum Deus esset, nec blasphemare, nec minimum quodque peccatum perpetrare poterat; de Phariseis dici debebat: *hi blasphemant*, Christum blasphemiae accusando. O maxima Phariseorum blasphemia! Quot etiam hoc aevi blasphemii Phariseos imitantur! Quot blasphemant in Deum suum, quem indesinenter laudare deberent! Blasphemorum sane magnus est numerus. Et ideo utilissimum fore videtur, si de blasphemia dicamus, et in homines blasphemos praedicemus. *Ave*.

Errant multi circa nomen blasphemiae, idque saepe blasphemiam nominant, quod nullo modo blasphemia est. Verum quidem, quod qui de blasphemia proprie sumpta loquuntur, blasphemias

solum vocant verba contumeliae, quae adversus Deum dicuntur. Alii autem licet minus proprie, blasphemiae nomen juramentis etiam, et imprecationibus tribuunt: eos enim qui jurant, et qui mala precantur, blasphemos appellant, eosque ut blasphemos inspicunt et detestantur. Itaque ut ab improprie sumpta veram et proprie sumptam blasphemiam discernam, simul de blasphemia in vero et proprio sensu accepta, ac de blasphemia improprie sumpta, seu de juramentis et imprecationibus disseram. Quod ut cum legitima partium distributione fiat, dicam: 1. quod juramentis nullus debeat assuescere; 2. quod ab imprecationibus omnes abstinere debeant: 3. quod blasphemiam cureti abhorreere teneantur. Abstinentum a consuetudine jurandi, ab imprecationibus et a blasphemia. En tres hujus concionis partes.

I PARS.

Abstinentum a consuetudine jurandi.

Certissimum est, juramentum, si debito modo fiat, esse licitum: imo et esse actum religionis, quo Deus honoratur. Quia vero ex mille juramentis quae fiunt, vix unum est, quod debito modo fiat, ideo ex mille vix unum est, quo honoretur, vel potius, quo non offendatur Deus. Offenditur quidem graviter, cum quis contra veritatem jurat; et qui sic jurant, in Dei maledictionem incurrun: *maledictio veniet ad domum jurantis in nomine meo mendaciter* (Zach. 5). Offenditur etiam graviter Deus juramentis, quae fiunt contra justitiam, seu cum quis jurat se interfectorum aliquem, vel, se rem aliam mortaliter malam facturum. Offenditur tandem graviter his juramentis quae ad blasphemias declinant, et quae totam blasphemiam malitiam includunt: a quibus omnibus juramentis sedulo abstinendum. Nec minori cura abstinendum ab aliis juramentis quae passim a multis fiunt, seu a jurandi consuetudine, quam quisque a se tollere et procul pellere debet. Audite sanctum Apostolum

Jacobum, qui ut turpem et pravam hanc jurandi consuetudinem e cordibus hominum eradicet, ait: *ante omnia autem, fratres mei, nolite jurare, neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcumque juramentum; Sit autem sermo vester: est, est, non, non* (5, 12). His etenim verbis Apostolus non prohibet omnino juramentum, solummodo jurandi consuetudinem: *ante omnia*, ait, *ut attendatis præ cæteris et vigiletis, ne subrepat consuetudo jurandi* (S. Aug. de verb. Ap. 8). Præclare dixit Doctor Angelicus, quod *juramentum est sicut medicina, quæ non semper accipitur, sed in necessitate* (op. 7). Plerique hisce temporibus, non certis dumtaxat horis, nec debitis adjuuctis, singulis fere momentis jurant, quin curent de circumstantiis et conditionibus ad juramentum requisitis. Pueri, nondum balbutire scientes, in arte jurandi docti reperiuntur; antequam prima fidei juramenta sciant, omnes jurandi modos calent, ac ita frequens fit in ore ipsorum juramentum, ut pene dixeris esse eorum *Credo*, eorum *Ave*, eorum *Pater noster*, eorum aspirationes pias, eorum orationes jaculatorias. Tanta tandem multorum est jurandi consuetudo, ut semper jurent, sive illis credatur, sive non credatur; sive juramentum ab iis exigatur, sive non exigatur; sive horrescant audientes, sive non horrescant: *cum tibi creditur*, inquit Augustinus, *juras, et cum nemo exigit, juras, et horrentibus hominibus juras*. O exitiosam consuetudinem! Utere juramento sicut medicina. Non sumitur medicina sexties, septies, vel pluries in die, solum in necessitate et cum cautela: sic ne assuescas jurationi, ne pluries singulis diebus jures; solummodo cum jurandi necessitas subest, et tunc conditiones ad juramentum requisitas adhibe; tunc jura in veritate, in judicio et in justitia: *jurabis; vivit Dominus in veritate et in judicio et in justitia* (Jer. 4, 2). Varias adducit rationes Chrysostomus, quibus quisque induci debet ad abstinendum a vana et exitiosa hac jurandi consuetudine. Si, inquit, servus non audeat Dominum nominatim, et sine quadam honoris præfatione appellare, quam absurdum est, Angelorum Dominum temere et contemptim ubique pronuntiare et jactare? Si, inquit idem Chrysostomus,

apud Judæos tam venerandum erat Dei nomen, ut in lamina ex auro purissimo scriberetur, et nemini litteras hujus nominis ferre liceret, nisi sacerdotum principi, qua fronte Dei nomen, super omne nomen venerandum, in omni terra admirabile, quod audientes dæmones horrent, passim juramus et velut quiddam vulgare temerarie circumferimus? Vis scire, ait idem Chrysostomus, quomodo Deum nominent superiores potestates, cum quanto honore, quanta admiratione? Audi Isaiam prophetam dicentem; *vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum. Seraphim stabant super illud. Et clamabant, alter ad alterum, et dicebant: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria ejus* (6). Cum ergo Seraphim tanto cum timore, tanto cum honore et tanta cum reverentia Deum nominent, laudantes et glorificantes eum, qua fronte sanctum illud nomen passim jurabis, irreverenter in omni casu pronuntiabis, in vanum assumes et per crebra juramenta profanabis? Præclaræ sunt hæc divi Chrysostomi rationes: attamen alias meo quidem judicio urgentiores, adversus jurandi consuetudinem adducit Sapiens. Quarum prima est, quod qui frequenter jurant, facile in perjuria incidunt: *jurationi*, inquit, *non assuescat os tuum: multi enim casus in illa* (Eccli. 23, 9). Quæ sunt hæc pericula, quibus exponuntur, qui jurationi assuescunt? Hi exponuntur periculo cadendi in perjurium, et jurandi mendaciter; *homo*, inquit Augustinus, *per consuetudinem jurandi, potest in perjurium labi* (in Ps. 109). Idcirco a jurandi consuetudine quisque abstinere debet, ne cadat in perjurium, quæ sunt gravia peccata: *si jurare crimen est, perjurium ubi ponemus?* Altera ratio homines a jurandi consuetudine deterrere conatur Sapiens his verbis: *vir multum jurans implebitur iniquitate*. Et revera crebro videmus, eos qui prævæ jurandi consuetudini dediti sunt, esse ebriosos, maledicos, perjuros, blasphemos, rixosos, atque aliis multis criminibus obnoxios. Noli ergo jurationi assuescere, ut non implearis iniquitate. Aliam rationem adducit Salomon, ut homines a prævæ jurandi consuetudine avertat: *vir multum jurans, inquit, implebitur iniquitate et non discedet a domo illius*

plaga. Aliquæ nonnunquam reperiuntur domus, in quibus continue audiuntur juramenta; jurant parentes, jurant filii, jurant famuli, jurant omnes, sive cum rixantur, sive cum confabulantur, sive cum irascuntur. Ab his domibus non discedit juramentum, atque ab his etiam non discedit *plaga*; quia Deus jam unum ex domesticis morbo affligit, jam alium egestate plectit; ac nisi convertantur, permittit eos in gravia crimina labi, et deinde in infernum, ubi æterna *plaga* ferientur; *vir multum jurans implebitur iniquitate, et non discedet a domo illius plaga.* Itaque, fratres, vigilandum et strenue decertandum, ut prava hæc tollatur jurandi consuetudo. Vigilandum, inquit Divus Augustinus, invictoquæ animi decreto adverso juramenta lingua frænanda est: *domabis, si vigilabis; vigilabis, si timebis; timebis, si Christianum te cogitaveris* (serm. in Decol. S. Jo. B.). Vigilate ergo, timeate; vos Christianos esse cogitate, ut prava jurandi consuetudine abstinence. Nec dicatis, vobis impossibile fore, de hac consuetudine triumphare. Verum est, quod in principio hoc erit vobis difficile; si autem super vosmetipsos vigiletis; si Dei auxilium crebro invocetis; si sanctissima penitentia et Eucharistiæ sacramenta ad hunc finem sæpe recipiatis; si monitores adhibeatis, qui vos corripiant quotiescumque vos jurasse advertent: si quoties juraveritis, unum obolum pauperi erogetis; si tandem hæc et alia media ad tollendam jurandi consuetudinem adhibeatis, eam penitus extirpabitis, vobisque deinde facilimum erit non jurare. At non solum abstinendum a jurandi consuetudine, *capendum etiam ab imprecationibus.*

II PARS.

Abstinendum ab imprecationibus.

In ira imprecari aliis dæmonem, pestem, grandinem, fulgur et alia his similia, etsi multi confundant cum blasphemis, non tamen vere sunt blasphemie, sed dire imprecationes. Quæ plerumque in pecora a rusticis feri solent, quibus jam dicunt,

se optare ut a dæmone auferantur; jam ut a peste occidantur; et jam ut aliud quiddam funestum iis accadat, quod tamen iis evenire nollent. Optant enim eis mala ore solum, non ex corde et voluntarie: nec enim quisquam ita stultus, qui mala ex corde pecoribus suis exoptet; unde hujusmodi imprecationes sunt tantum materiales, verbales et modi loquendi, quibus rustici et plebei iram suam effundere solent. Qui loquendi modi, indecori, fœdi, rustici et mali censendi; imo ratione scandali graviter peccare possunt, qui his imprecationibus adversus pecora utuntur. Gravius peccant, qui similia mala præcantur personis, quas amant et quibus revera nullum malum accidere vellent. Verum est, eum, qui ex inveterata consuetudine, velut quodam necessario impetu et ex motu primo hæc mala personis, quas diligit, præcatur, non peccare, quia nullum peccatum sine rationis deliberatione committitur. Ipse peccavit, cum similes imprecationes deliberate protulit prævidens et animadvertens pravam consuetudinem sibi ingenerari: tunc etiam peccavit et peccat, cum advertens, se prava hac ligari consuetudine, nullam vim sibi facit, nec aliquod medium sumere vult, ut eam eradicet. Quod si familiaribus, amicis et sibi æqualibus dira precari sit peccatum, licet revera nullum ipsi malum accidere quis velit, gravius haud dubie peccant cum filii parentibus et subditi superioribus mala præcantur, et maxime si in faciem hoc fiat. Hoc enim raro fit sine sufficiente advertentia et hoc plurimum lædit debitam parentibus, aliisque superioribus reverentiam. Si autem alicui personæ materialiter, ex consuetudine et ex inadvertentia male precari, sit nonnunquam grave peccatum, quam gravius delinquit qui sic male præcatur formaliter et voluntarie! Si nonnunquam graviter peccat; ex subita commotione et inadvertentia alicui et qui Diabolus te occidat, pestis te interficiat, vel alia his similia: quam gravius peccat, ea dicens scienter, voluntarie et ex corde, ita ut qui hæc dicit, ea fieri velit quæ dicit? Certe istud peccatum est grave, et eo est gravius, quo graviora sunt mala, quæ quis alteri voluntarie præcatur. Unde in confessione quilibet confessario explicare debet, non solum

malum quod alteri precatus est, verum etiam an voluntarie, libere et ex animo hoc malum ei precatus sit. Hæc omnia patent; sive hujusmodi imprecationes voluntarie fiant, sive non; sive quis velit, sive nolit ea aliis eventura, quæ iis male precatur; prava tamen et pessima est hæc maledicendi et mala præcandi consuetudo, quia turpe, indecorum et malum est, quod homo, qui se christianum dicit et profitetur, in hujusmodi execrationes et imprecationes prorumpat. Homo enim, si vere christianus sit, Christum mitem et umilem imitabitur, seque mitem et verbo et exemplo exhibebit. Homo christianis moribus indutus non solum ad extraneos, etiam ad domesticos, non solum facto, sed etiam verbo mansuetudinem præseferre debet. *Omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines* (ad. Tit. 3, 2). Ubi autem christiana hæc mansuetudo in homine, qui continuus concitatus iræ motibus, nunc pestem, nunc mortem, nunc alia iis, cum quibus versatur, mala precatur? in hoc sane non christiana est mansuetudo, imo nec in eo christiana est religio. Si enim ejus vana est religio, qui non frænat linguam suam: *non refrænans linguam suam, hujus vana est religio* (Iac. 1), quanto magis illius vana est religio, qui in famulos et ancillas, in filios et filias continuas vibrat maledictiones et imprecationes? Hujus sane vana religio. *Imo et hic a Dei spiritu alienus est.* Deus, qui benignus et misericors est, non vult ut unus in alium irascatur, unus alteri maledicat, ac mala precetur; e contra vult ut unus alteri benedicat et benefaciat. Heu! si præcipit Deus, ut homo christianus ipsis etiam maledicentibus benedicat: *benedicite maledicentibus* (Luc. 6, 28); quanto magis prohibet ne homo christianus cunctis passim maledicat, nec in quoslibet continue maledicta, execrationes et imprecationes unquam evomat? si vult Deus, ut cum corripiendi sunt aliqui, hoc fiat *in spiritu lenitatis*; quanto magis optat ut apud christianos non audiantur assidue maledictiones, execrationes et imprecationes in filios, in domesticos et in extraneos? Certe hoc a Dei spiritu omnino alienum est. Deus jubet, ut quisque proximum, sive amicus ille sit sive inimicus, vere et sincere diligit. Nonne unicuique

mandavit Deus de proximo suo? Nonne cuique dixit Deus: diliges proximum tuum sicut teipsum; nonne præcipit Deus, ut ipsos etiam inimicos diligamus corde, ore et opere? Nonne auditus est Christus, dicens: *ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos: et orate pro persequentibus et calumniantibus vos?* (Mat. 5, 44). Quomodo autem Deus optet et præcipiat, ut proximum etiam inimicum corde, opere et oræ diligamus, quis credat spiritu Dei succensus eos, qui proximo maledicunt et mala precantur? Vel potius, quis non credat eos a Dei spiritu omnino alienos? Hi sane a Dei spiritu alieni sunt; et hi a Deo graviter puniuntur. Si enim Deus æternis inferni suppliciiis plectit eum, qui fratri suo verbum aperte et frater contumeliosum dixerit, juxta hæc Christi verba; *qui fratri suo dixerit, fatue: reus erit gehennæ ignis* (Mat. 5, 22), quanto magis credendum, iisdem a Deo plectendos tormentis eos, qui dira proximo continue precantur, et qui ex inveterata consuetudine nec irasci, nec loqui noverunt, quin statim in maledicta, in execrationes et in imprecationes prorumpant? O homo, tandem aliquando fræna linguam tuam, desine perversa loqui, nec unquam aperiatur os tuum, ut proximo malum exoptes. Pravam, malignam et scandalosam hanc mala aliis præcandi consuetudinem penitus tolle, nunquam dicas fratri tuo mala; benedic et ama, quem Deus benedicere et amare præcipit. Abstinentium ergo ab imprecationibus, *multoque magis a blasphemia.*

III PARS.

Abstinentium a blasphemia.

Blasphemare, inquit S. Augustinus, est *mala verba de Deo dicere*; unde blasphemia nil aliud est, quam verbum malum et contumeliosum, quod de Deo dicitur. Triplex autem, ut ait S. Bernardinus, est blasphemia; quarum *prima* dicitur affirmativa; *secunda* negativa; *tertia* usurpativa. Blasphemia affirmativa est,

cum Deo attribuitur, quod ei non convenit; et sic blasphemaret, qui diceret, Deum esse corporeum, ignarum, et peccati autorem; hæc enim prorsus Deo non conveniunt. Sic etiam blasphemare dicuntur, qui jurant per Dei caput, per Dei ventrem et per Dei sanguinem; quia Deo, qui totus spiritualis est, hæc convenire nequeunt; Deus enim nec caput, nec ventrem, nec sanguinem habet, nisi forte hæc intelligantur de Christo Deo et homine. Etsi vero in hoc sensu talia proferre, non esset blasphemia, in hoc tamen magna Christo Domino fit irreverentia, quod passim, sine ulla necessitate, inter rixas, inter epulas, et in omni casu caput, venter et sanguis ejus nominentur. Blasphemia negativa tunc est, cum a Deo removetur quod ei convenit; et hoc modo blasphemarent, qui dicerent, Deum non esse trinum in personis; Patrem esse majorem Filio; Spiritum Sanctum a Patre et Filio non procedere, vel mundum a Deo factum non esse. Sic etiam blasphemaret, qui diceret, Deum non esse sapientem, bonum, sanctum vel omnipotentem; vel etiam non habere curam de hoc mundo. Blasphemia usurpativa tunc est, cum creaturis attribuitur quod soli Deo convenit, quodque solius Dei est proprium. Et sic blasphemaret qui diceret, mundum ab aliqua creatura esse factum; vel qui diceret miracula fieri a magis, a daemonibus, vel ab aliis creaturis. Cujusvis autem generis sit blasphemia, grave peccatum est, *nihilque scelestius blasphemia*, inquit Chrysostomus. Et ut ait S. Hieronymus, omne aliud peccatum, blasphemie comparatum, ea levius est: *omne quippe peccatum, blasphemia levius est*. Multiplici ex capite patet gravitas blasphemie, precipue vero ex dignitate personæ, in quam blasphemia pronuntiatur. Ut enim ratiocinatur S. Bernardinus Senensis, tanto major est culpa, quanto major est persona, in quam committitur: offensa enim aliqua est convicium facere in civem unius regis; major est, si fiat in aliquem militem ejus nobilem; augetur gravitas, cum in aliquem consiliarium ejus; gravior insuper, cum in filium regis; gravissima vero, cum fit in ipsum regem. Sic in proposito est de peccato blasphemie: in aliis enim peccatis contra proximum fit convicium adversus creaturam;

in blasphemia fit convicium directe et immediate in ipsum Creatorem: ideo quantum creator excedit Creaturas, tantum blasphemia excedit alia peccata. Grave sane dicendum blasphemie peccatum, si inspiciatur persona, quam directe offendit; ejusque gravitas ex hoc adhuc elucet, quod homo nullo motivo, nulloque incentivo ad blasphemandum allicitur. Peccatum, inquit jam laudatus S. Bernardinus, tanto majus est gravius habetur, quanto minore motivo et incentivo quis ad illud perpetrandum trahitur. Ex quo recte inferitur quod si juvenis et senex adulterium perpetret, plus peccat senex, quam juvenis, quia senex ad concupiscentiam minus inclinatur, quam juvenis. Omne autem peccatum, excepta blasphemia habet aliquod motivum et aliquod incentivum, quo homines ad illud committendum inclinantur. Nonne enim luxuriosus ad libidines adducitur carnis delectationibus? Nonne gulosus ad gulæ indulgendum inclinatur cibi et potus jucunditate? Nonne honoris altitudo superbum ad superbiam movet? Nonne torpescit piger corporalis requiei affectu? Nonne ad usuras allicitur dives amore divitiarum? In omnibus igitur peccatis aliquod invenitur motivum ad peccandum inducens. Tantum in blasphemia nullum habetur motivum inducens et blasphemator nullo incentivo ad blasphemiam movetur; quia nulla est ibi delectatio, nullum ibi luerum, nullumque aliud ad blasphemandum illicium. O blasphemator, quid te inclinatur ad injuriose usurpandum Christi caput, sanguinem, mortem et passionem? Quid te invitat ad contumeliose de Deo et divinis loquendum? Quæ sunt blasphemiarum, quas effutire soles, motiva et incentiva? Certe nihil est, quod ad hujusmodi te inclinet; imo Dei bonitas, Dei misericordia et omnia quæ in Deo sunt, te ad illum laudandum et benedicendum alliciunt. Ergo cum blasphemia non ex inclinatione naturæ vel ex alio motivo, sed ex pura malitia procedat; omnia vero alia peccata habeant motivum alliciens; fatendum blasphemie peccatum omnibus aliis peccatis esse gravius. Et ideo cum tanta sit blasphemie gravitas, ab ea sollicite abstinendum. Si hoc thema diu protrahere liceret, Doctorem Angelicum loquentem inducerem, qui variis articulis

probat, blasphemiam esse peccatum ex natura sua mortale, esse peccatum homicidio et infidelitate gravius; ac tandem ex suo genere esse omnium peccatorum gravissimum. Nunc vero ut toti huic orationi finem faciam, utque peccatores ad abstinendum a blasphemiam inducam, velim solummodo, ut serio pendendant, qua et quanta poena blasphematores digni sint et plecti soleant. Taceo multiplices poenas, ad quas blasphemum lege divina, tum lege ecclesiastica et civili damnantur. Notum enim est, quod lege divina blasphemus lapidari sancitur. Sciunt omnes, sanctum Ludovicum Gallie regem sanxisse, ut blasphemorum lingua amputaretur, vel candenti ferro transfigeretur. Ipse Mahumetus, licet infidelis, in suo Alchorano praecepit, ut quicumque Deum, Christum, ac etiam beatam Virginem blasphemaverit, medius secaretur. Nullum tandem regnum, nullaque fere respublica saltem christiana, quae leges adversus blasphemos non fecerit, et quae diris suppliciis eos plecti non ordinaverit. Atvero longe major est poena, qua a Deo blasphemum in alio mundo plectuntur. Suppliciis enim aeternis adjudicantur in inferno, ubi in continuas et perpetuas blasphemias erumpent. Non latet vos famosa historia de puero quinquenni, quem cum remisse nutritivisset pater, cumque eum blasphemis ita assuescere permisisset, ut passim blasphemias in Deum et Sanctos evomeret, Deo tandem permittente accidit, ut cum quadam die stultus pater blasphemum filium brachiis gestaret, tartarei ad eum accesserint spiritus, quos puer tremebundus aspiciens, clamare cepit: *obsta pater; obsta pater*: maligni enim homines venerunt, qui me tollere volunt. Quo dicto, nomen Domini blasphemavit infelix puer, statimque diabolus miseram ejus animam rapuit, et in incendia aeterna submersit. Si hac poena plecterentur blasphemantes, si mox ut aliquis in blasphemias prorupit, a demone visibiliter raperetur: et ad tartara traheretur, alii hoc videntes, a blasphemis certe absternerent. Nihil tamen secus ab iis praecavendum, eo quod etsi non visibiliter, saltem invisibiliter ad infernum praecipitabuntur; ubi simul poena damni et poena ignis, ac etiam specialia alia poena cruciabuntur. Ut enim ait Cassianus, *in inferno dra-*

cones labia blasphemantium vorant et serpentes diris moribus miserorum pectora lacerant. Summpere igitur a jurandi consuetudine et ab imprecationibus et a blasphemis abstinete. Linguas vestras non blasphemis evomendis, potius Dei laudibus decantandis assuefacite, ut aeterna inferni devitetis supplicia et immensa caeli gaudia assequamini. *Amen.*

DOMINICA DECIMANONA POST PENTECOSTEN

DE BONIS TEMPORALIBUS.

Abierunt alius in villam suam, et alius in negotiationem suam (Matth. 22).

Cor nostrum a natura ita formatum est, ut a parte superiori, quia respicit caelum, amplum sit et apertum, a parte vero inferiori, qua respicit terram, stritum et constrictum sit, ac in acumine quodam terminatum; quo docere nos voluit naturae Author, cor nostrum rebus caelestibus patere debere, non autem terrenis bonis, quae unico quasi punctu attingere quemque oportet, iisque cor non apponere: *divitiæ si affluent, nolite cor apponere* (Ps. 61, 11). Plerique tamen caelestia parum, terrestria multum diligunt; ac licet eos Deus ad caelestia bona amanda et ambienda pluries invitet, terrenis semper inhiant, iisque assimilantur, qui ad nuptias invitati et vocati, venire neglexerunt: nam alius in villam suam dominandi cupiditate adductus, alius ad negotiationem suam rei familiari augendae intentus, abiit: *abierunt alius in villam suam, et alius in negotiationem suam.* O fratres, quae sursum sunt quaerite, non quae super terram, caelestia bona ambite, iis toto corde adhaerete, non autem terrenis, quae vilia, contemptibilia et instabilia sunt, ut videbimus. *Ave.*